

„Partizán” kerékpárok — szegedi alkatrésszel

A szegedi Szerszámkovács Ktsz termékeit külföldön is szívesen vásárolják. Múlt évi termelésének több mint felét exportálta. A szövetséget szakemberei ügyes piacutatást végeznek, szakadatlan keresik az újabb és újabb lehetőségeket. A legutóbbi szegedi ipari kiállításon is új megrendelőt találtak. A szabadkai Partizán kerékpárgyár képviselői érdekes feladattal jelentkeztek: a szegediek készítsenek alkatrészeket a jugoszláv kerékpárokhoz.

A Szerszámkovács Ktsz vezetői nemrég Szabadkán jártak és megismerkedtek a gyárral. Eredményes tárgyalások után néhány napja megállapodás született: a szegedi szerszámkovácsok a Partizán párral új összecsukható kerékpárjaihoz fék-kerékpárokat, csuklópántokat, ülést és kormányozhatókat készítenek, mintegy 3 millió forint értékben még ebben az évben. A mintákat bemutatják; megkezdődött a sorozatgyártás is. A jugoszláv gyár máris növelni megrendelését, de a szegediek egyelőre nem vállalkozhatnak nagyobb tétel előállítására. Jövőre viszont az ideinél kétszer annyi alkatrész születik meg a Szerszámkovács Ktsz-ben.

A szövetségetiek egyébként is 1968-ra gondolnak: öt új cikket mutatkoznak be jövőre, évi 34 millió forintos termelésükből csaknem 28 millió forintot exportmunkára számítanak! A Szerszámkovács Ktsz és Kisgépjáró Értékesítő Vállalat rendelésére új típusú oldalvágó fogók gyártását készíti elő, mintegy 13 és fél millió forint értékben.

A külföldi mellett a meg-növekedett hazai igényeket is fokozottabban kielégítik. A szaküzletekből sokáig hiányzott a harapófogó, ebből 35 ezret gyártanak jövőre.

Milyen drága az egészség?

Megkeseredett hangú panaszos levelet kaptunk Szegedről „Szeffü utcai lakók” aláírással. A panasz mellett néhány javaslat is volt a levélben, községi, járási, megyei tanácsoknak címezve: „Ha semmiféle lehetőség sincs panaszunk orvoslására (tudniillik a probléma eddig már csaknem valamennyi tanács, egészségügyi fórumot megjárt, ide érte a jogos szigorúságról ismert KÖJÁL-t is) akkor tessék a mi szép kis utcánkat legyes utcának, kosz, piszok utcának, vagy valami ilyesminek átkezes-telni”.

Kissé kedvetlenül fogadtam a levelet: miért éppen az újságnak kell ezt az ügyet rendezni? Más szóval kicsi a siker valószínűsége a részünkről, ha már valamennyi hivatalos fórum kifogyott az ügyből.

A falu közepén

Végül is dr. Palotás Máriaival, a szegedi járás közegészségügyi felügyelőjével közösen tartottunk terepszemlést a helyszínen. Percig sem lehetett kétségünk afelől: Szegeden a Szeffü utcainak egyértelműen igazuk van. A falu kellős közepén, ott ahol legalább is egy szép művelődési ház-nak, központi iskolának vagy ezek híján virágokkal, kispadokkal, zöld gyeppel, gyepesített parknak lenne a helye, ott 64 ló „lakik”. Kétezer négyszáz négyszögöl a szőregi Egyetértés Tsz lótelepének, vagy ahogyan itt mondják, a tsz fuvaros brigádjának központi telepe. A Szeffü utcától 10 méterre óriási trágyatelep éktelenkedik. Olykor a falu főutcájára is lovak nyertése hallik, mert hogy a telepnek csak egyik oldalát szegi a Szeffü utca, a más- sok oldalát a főutca zárja le. Való igaz, 50 méterre esik ide a jelenlegi központi általános iskola, nincs messze a tanásháza, mi több a templomban is a

tömjénfűst illatát legyűri a szemet könnyeztető ammóniák.

A vizsgálatban, mint szenvedő alany vett részt Bódog Gyula, az Egyetértés Tsz elnöke. Palotás doktor-nő úgy is, mint a falu szü-lötté, próbált igazságos íté-letet hozni. Nem parancsolt, inkább kért: egy éven be-lül mindenképpen fel kell ezt a telepet számolni. S ha már most megtörténne, az sem lenne kórán. Tény-legesen komoly veszély fe-nyegeti a falu közegészségét! Vajon ki lesz a felelős azért, ha itt — aminek a lehetősé-ge állandóan fennáll — egyszer járványos megbete-gezés üti fel a fejét?

Egy év halasztás

Az idős, egyébként köz-tiszteltben álló elnök ked-vetlenül írta alá a jegyző-könyvet, miszerint egy éven belül lebontják a telepet, s lakott területen kívül leg-alább egy kilométerre he-lyezik el a szövetségeti ló-állományt. Nekem adresszál-ta a megjegyzést: Lehetne a cikk címe „Egy tsz-elnök el-űzése”. Vagy más: egy ter-melőszövetkezet tönkreté-leének kezdete”. A bántó ja-vaslaton sem az orvosnő, sem az ugyancsak jelen le-vő Banda Menyhért közsé-gi tanácselnök nem lepődött meg. Mi több, az orvos át-vette a tsz-elnök gondol-tait, s maga folytatta:

— Saját, régi gyakorla-tomból tudom; el fog telni az egy év anélkül, hogy egyáltalán bármi is történ-ne. Ettől kezdve én jogkö-römből eredően havi 200 fo-rinttal bírságotl fogom a tsz elnököt a határozat vég-rehajtásának elmulasztása miatt. A tsz fizetni fog. Ha nem, akkor kezdődik módjá-ra úgy is behajtják. Tehát a törvény végso fokon ne-szenved csorbát, aki meg-sérti, az bűnhődik. De hát végül is mi fontosabb? — kérdezte az orvosnő. Egy-szerűen az-e, hogy a tör-vényeket megtartsák, vagy

pedig az, amiért a törvé-nyek valók: az emberek egészsége? S most az orvos szegezte megint az újság-íróknak a kérdést: Akarok-e ugyanebből a témából ri-portot írni holnapután. Kis-kundorozsmáról, mert ott — mint a járás sok községe-ben — ugyanez a helyzet. S várhatóan az eredmény sem más.

Örökölt nyűg

Fura helyzet. Az orvos, aki szenvedéllyel védi a közegészségügy érdekeit, a sér-tő pártjára került. A sző-regi Egyetértés Tsz külön-ben a szegedi járás egyik legjobb közös gazdasága. Az itteni vezetők kétségte-lenül sokat tettek azért, hogy Szegeden is bebonyo-sodjék a szocialista nagy-üzem felsőbbrendűsége. Mi-közben a tsz szinte négy képtelenül nagy erőfeszíté-seket tett a kenyérgabona-ügyben, a húsupgyben, nem jutott, ma sincs anyagi le-hetősége arra, hogy egy nagyon fontos társadalmi, közegészségügyi problémát megoldjon.

A szoban forgó lótelepet nem a tsz építtette, hanem a régi termelési viszonyok-ból örökölte. S most idő és pénz kellene ahhoz, hogy ezt a telepet lebontsák, s ter-ületet átadják annak, ami-re való, s felépítsék az új majort, ahol korszerű kö-rülmények között foglalko-zhatnának a lótenyésztéssel is. A probléma lényege te-hát ez: a fontos társadalmi, közegészségügyi problémát a termelőszövetkezet egy-maga megoldani képtelen. Még mindig jobb, ha a büntetést vállalja. Az elnök elmond-ta, hogy az új, 100 férőhe-lyes lóistálló építését a ter-vükbe már többször is fel-vették. Bár előre tudták, ami végül mindig bekövet-kezett, a felsőbb szervek ezt az építkezést kihúzták a tervből. Egyébként úgy vélik, hogy jövőre is kihú-zák.

Tehát, amíg egyrésről büntetés terhe mellett kö-vetelik ezt tőlük, más olda-lon a „népgazdaság anyagi teherbíró képességeire” való hivatkozással megtiltják ezt nekik. Mit tehetnek: kény-telenek úgy tekinteni az ügyet, mintha a vitatott ló-telep nem a sajátjuk lenne, hanem bérelnék azt, s a bérleti díj a büntetés. Te-hát, amíg az Egyetértés Tsz gazdái „szorgalmasan” ti-zetik a büntetést, a Szeffü utcai lakók írhatnak panaszos levelet, ahová jólesik ne-kik.

Cinikus helyzet

A helyzet kissé cinikus, bár lehetne segíteni rajta. Évente több száz millió fo-rinttal finanszírozza hitelek formájában az állam a me-gye tsz-einek különféle be-ruházásait. Ebből telhetnek 1 millió hitel az Egyetértés Tsz-nek is. Orvosoknak, ag-rármérnököknek, kultúrmér-nököknek, s nem utolsósor-ban a tanácsok különböző osztályvezetőinek kellene egyszer tárgyalóasztalhoz ülni.

Csepri József

„Félidő” a paprikaszedésben

Harmincegy mázsás termés várható

A Szegedi Paprikafeldol-gozó Vállalat terméltetési osztályának jelentése szerint a fűszernövény termésének körülbelül a felét szedték le. Az előzetes becslések szerint a 8 ezer 467 holdas összerületen átlagosan har-mincegy mázsás hozamot várnak a szakemberek. Amennyiben továbbra is kedvező marad az idő, a be-csútlnál egy-két mázsával jobb lesz az eredmény.

A vállalat valamennyi te-lepén a paprikacsövek lá-dákban kapják meg az utó-érest. A szegedi Új Élet, a röskei Kossuth, a forrás-kúti Haladás, az üllési Kos-suth Tsz, s még jónéhány kö-zös gazdaság a hagyományos módon, felfűzve adja át a paprikát. Ezzel jól járnak a termelőszövetkezetek, mert mázsánként nyolcvanöt fo-

rinttal több bevételhez jut-nak. Érdemes a családtago-kat is bevonni ebbe a mun-kába.

A szegedi tájörzetben az idén három közös gazdaság kapott megbízást vetőmag előállítására. Csongrád me-gyében a ruzsai Szivárvány és a röskei Kossuth Ter-melőszövetkezet, Békés me-gyében pedig a nagykama-rási Új Élet Tsz vállalkozott erre a feladatra. Az e célra termesztett paprikát több-szörösen átválogatják, s csak az előírt nagyságú, formájú és minőségű csö-vek magja kerül majd jö-vőre a földbe.

A paprikaszüret mindkét megyében jó ütemben ha-lad, s a szegedi járásban helyenként már megkezd-ték a második szedést.

Rudapithecus Hungaricus

„Vallatják” a világraszóló rudabányai leletet

Olyan rendkívüli értékű állkapocs zápfogain is, bi-lelettel gazdagodott hazánk, amelynek négy világrészen, sőt a mérsékeltövön belül az egész világon nincs párja. A leletre — egy ősi álla-pocs-csontra, benne négy zápfoggal — Rudabányán Hernyák Gábor, a bánya fő-geológusa bukkant rá, a Magyar Állami Földtani In-tézetben pedig Kretzoi Mik-lós, a föld- és ásványtani tudományok doktora „ag-noszkálta”. Megállapításairól a következőkben tájékoztatja az MTI munkatársát:

— A leletben kétségkívül a sívapiithecus alakkörébe tartozó ősi lény állkapocstör-zedéke és fogai ismerhetők fel. Ez a lény már nem volt majom, de még ember sem, csak megindult az emberré fejlődés útján. A pliocénban, 6–10 millió évvel ezelőtt élt. Ez volt az a korszak, ami-kor észrevehetően szétvált az a két hatalmas fejlődési ág, amely egyfelől a mai emberszabású majmokhoz, másfelől az emberhez, a homo sapienshez vezetett. Az emberré fejlődésnek jegyei jól láthatók a rudabányai

állkapocs zápfogain is, bi- zonyítva, hogy ez az ősi lény a fejlődési ág legalsó, köz- vetlenül a szétválás utáni lépcsőjének képviselője volt.

— Mindezek alapján a le- letet a megkülönböztető Ru-dapithecus Hungaricus né- ven vezetem be az iroda- lombba — mondotta Kretzoi Miklós. — Van még egy egyedülálló különlegessége. A fejlettségnek ugyanezen a fokán álló leletek eddig csak Kelet-Afrikából, vala- mint az indiai—pakisztáni határ környékéről, tehát ki-fejezetten trópusi, illetve szubtrópusi területekről ke- rültek elő. Így általános volt az a tudományos feltétele- zés, hogy az ember a mai trópusi vidékeken, szűk te- rületen alakult ki, s innen vándorolt szét a földkere- ségen. Ezt a felfogás most megdőlt, sőt — kapcsolatba hozva a vértesszőllősi lele- tekkel, a félmillió éves em- ber csontjaival, lábnyomai- val stb. — biztosnak látszik, hogy az emberré válás folya- mata a mérsékelt övben is lejátszódott.

Közlekedési balesetek

Figyelmetlenség okozta Szegeden, a Széchenyi tér 4-es számú ház előtt Bozoki Mihályné, Szeged, Pasztor utca 72. szám alatti lakos balesetét. Az úttesten körül- tekintés nélkül haladt át és egy tehergépkocsi féktavol- ságon belül elütötte. Bozoki- nét sérülésekkel szállították a mentők kórházba.

A szeged—röskei úton Makra András, Sándorfalva, Iskola utca 50. szám alatti lakos kerékpáron haladva áttért a menetirány szerinti baloldallra és összeütközött egy szembejövő motorkeré- ppárral. Makra könnyű, a motorkerékpár vezetője, Végh László, Hódmezővásár- hely, Agvag utca 35. szám alatti lakos súlyos sérülést szenvedett.

Mórahalom és Szeged kö- zött súlyos baleset okozója volt Rapcsák Pál, Szeged, Becsei utca 5/a. szám alatti lakos, aki a 10. AKÖV teher- gépkocsiját ittasan vezette és látásának nem megfelelő se-

bességgel haladt. Hátulról beleszaladt egy előtte haladó fogatolt járműbe, amelynek hajtója Farkas István, Do- maszék, Maros utca 1. szám alatti lakos volt. A kocsin utazott felesége és 3 éves kisfia is. Farkas István és felesége súlyosan, a kisgye- rek könnyebben sérült az összeütközés következtében. A rendőrség Rapcsáktól a helyszínen elvette gépjármű- vezetői jogosítványát s elle- ne büntető eljárást indított.

Gépkocsi elé kanyarodott a Kossuth Lajos sugárúton a kerékpáron haladó Tóckos Ilona, Szeged, József Attila sugárút 19. szám alatti la- kos, aki az összeütközés kö- vetkeztében súlyos sérülést szenvedett. — Figyelmetlen- ség okozta Szegeden, a Mé- rey utcában Dékány László, Szeged, Csongrádi sugárút 1. szám alatti lakos sérülését is. Figyelmetlenül haladt át az úttesten és nekiment egy személygépkocsinak.

Lakás, környezet, életmód

Városshociológiai vizsgálatok az Odessza-lakónegyedben

A városok lakosságának gyors növekedése világje- lenség. A gyarapodó lakos- ságot úgy kell elhelyezni, hogy életkörülményei meg- feleljenek a korszerű köve- telményeknek. Ehhez olyan lakások és környezet létre- hozása a cél, amelyek a növekvő és változó igények- nek hosszabb távon is meg- felelnek. Hogy az igényeket, az emberek gazdasági-tár- sadalmi helyzetüktől függő törekvéseit, s ezek változá- sának irányát megfelelő pon- tossággal tudja meghatá- rozni, tájékozódni kell. Ezt szolgálja az ÉVM Városépi- tési Tudományos és Tervező Intézetnek és az MTA szociológiai kutató csoportjának a József Attila Tudomány- egyetem közreműködésével végzett közös városshociológiai vizsgálata, amelyet Pécs után Szegeden is elkezdtek az Odessza-lakónegyedben.

tek lakásukkal, környeze- tükkel, életmódjukkal és a várossal való azonosulásuk- kal kapcsolatos kérdésekre.

Tény, hogy az új lakóné- gyedek tömbháza a leggaz- daságosabbak az építkezés szempontjából. Ez a legin- kább járható útja annak, hogy minél több és minél korszerűbb lakást tudjanak felépíteni. Az emberek te- hát „kollektív” házakban élnek, és az, hogy a meg- kérdezettek elenyésző száza- léka kívánczik el innen, az bizonyítja: ezek a házak megfelelnek az emberek ál- talános életmódjának. A vá- ros rész képe jelentősen hoz- zájárul a lakók elégedettsé- géhez, tehát a továbbiakban is hasonlókl kialakítására kell törekedniük az építők- nek.

A lakóház és környezet mellett az emberek mai la- kásigényeiben döntő fontos- ságú a lakások nagysága, beosztása és komfortja. A kiválasztott családok elége- detlensége a lakások mére- teivel kapcsolatos, ugyanis ezek a családok szaporodá- sával hamar szűknek, zsű- foltnak bizonyulnak. Nagy- gyobb mértékben kell több- helyiségű lakások építésére törekedni a jövőben, hogy ez a probléma megoldódjék.

Többnyire otthon

Az életmóddal összefüggő kérdésekre adott válaszokból kiderült, hogy a lakónegyed- ben élő családok általában

„otthonülők”. Szabad idejük nagy részét lakásukban tölt- tik, szórakozásuk a televí- zió, rokonokat, ismerősöket fogadnak és sétálnak, több- nyire bentmaradva a város- negyed területén. Életkörülményeik kevés kivétellel jók. Majdnem mindenütt van te- levízió, hűtőszekrény, háztar- tási gépekkel is felszerel- keztek, s lakásaik berende- zésére jelentős összeget for- dítottak.

Az itt lakók több időt töl- tenek művelődéssel, mint a város összlakossága átlago- san, iskolázottságuk is ma- gasabb, pedig a fizikai és értelmiségi dolgozók száma körülbelül egyenlő.

További vizsgálatok

A lakónegyed létjogosult- ságot nyert az évek során a város egészében. Lakói Sze- ged különböző területein dolgoznak, saját üzletháló- zattal, szolgáltatató üzeme- kkel rendelkeznek.

A városshociológiai kuta- tások befejeződtek az Odesz- sa-lakónegyedben. Eredmé- nyeit most dolgozzák fel és a közeli hetekben a vizsgá- latokat a város egészére is kiterjesztik. Ezzel párhuzá- mosan továbbra is tanulmá- nyozzák majd azokat a problémákat, amelyek az urbanizációval kapcsolato- sak. A kutatások kiterjed- nek majd a városon kívüli tanyavilágra is.

Halmi Zsuzsa

Jól érzi magát

Kétszázhusz. szövetkezeti és állami lakásokban élő családot kerestek fel a fel- vételi munkát végző egye- temi hallgatók. Választ kér-

Fűtőgázolaj házhoz szállítását megkezdte!

Rendelés: személyesen vagy telefonon! UNIVERSAL Ktsz. Gógol u. 28. Telefon: 13-100, 13-121. X.S. 99 3/2

Keresd a zászlót!

Katonásdit ját- szottak — így ün- nepelték a felnőtt katonákat, határőrö- ket, karhatalmistá- kat, rendőröket, mun- kásöröket a szegedi úttörők. Képzletben fegyveres testületbe sorakoztak, verse- nyeket rendeztek. A Béke utcai általános iskola úttörői — amint erről Altor- jay István VIII. osz- tályos úttörő-tudósi- tó beküldött levelé- ben beszámolt — zászlót!

350-en vettek részt az egyik parancs, majd a Nagy Októ- beri Szocialista For- radalommal kapcsolo- sított kérdésekre kel- lett válaszolni. A második feladat csak első hallásra tűnik egyszerűnek: le kel- lett rajzolni a Szé- chenyi tér alapraj- zát. „Patak” fölötti átkelés, a „sebesült” társnak elsősegély, szik.

Időben, pontosan — ez volt a legfon- tosbab. Az úttörők gyakorlatának pon- tozóságában munkás- örök is részt vettek. A Béke utcai isko- la két-két órse úgy fejezte be a verseny- napot, hogy virányot vittek két mártír sírjára: az iskola út- törőcsapata által gondozott sírokban Kiss Ernő és Groz- dana Gajšin nyug- szik.